

éppen szöveg építés-omlás közben – az *elkövetkező* század legfontosabb filozófiai horizontjait. Ennek poétikai hozadéka a valahai *Psalmus*-fordítás „Hungaricus”-ként való átértelmezése.

Es hadd olvassam ehhez kötődően – ismét csak ironikus fogalmazottságuként – Radnóti későbbi szövegét: „ki biztos voltál, súlyos mint a zoltár”. Kiról is szólna ez? A hitvesről? az Istenről? A kiválasztottság sokszázados metaforájáról? A Biblia Istenéről avagy a magyarok Istenéről? „Súlyos”? „Csak a szívünkbe ver bele/ Mázsás harangnyelvekkel néha.” „Minden lépése zoltár-ütem.” Adynál válik a szövetség személyes, állandóan meg-megújuló kérdésessé. Ami „biztos” volt, „súlyos”, az – egy másik költő szavával: – „széthull darabokra”. Ha narráció: a múlt idejűség a meghatározója. A már elmúltság. Hegel is ekként értelmezi.

Mert ami a versbe készen lép, az ott a megkérdozettség állapotába kényszerül átlényegülni, és ami ennek során „épül”, az a továbbolvasás során újra „omlik”. Egy parafrázissal élve: „A szöveget adja, adja / egyszerre csak abbahagyja.” Valahol ebben lehet az irodalom, a maga olvasói és alkotói és megintcsak olvasói retorikájával. Csak-hogy észre kell venni, hogy mikor adja, és érzékelni, amikor abbahagyja.

Sok ezer éves szöveg sok száz éves fordítása épül, omlik szemem – látára szinte percek alatt pergethetően. Vizsgálatánál ha mestert is meg kellene neveznem, befejezésül hadd tegyem ezt is. Amilyen régi az alkotói retorika, olyan régiek az olvasói is – nevezzük hermeneutikának, klasszika filológiának vagy bárminek. A magam olvasási készségét (retorikáját?) egy nagy klasszika filológustól tanultam, diákként a Tacitust-fordító-magyarázó szemináriumokon. És épp e hetekben vizsgáztattam magam a *Dragma* két kötetét olvasva. Minek is nevezem Borzsák István elénk magasodó tudományát? Hagyományörző filológiának? Abban is sok új eredményt hoz, ott is, ahol már szinte újat mondani se lehet. Nevezem a pontos olvasás művészetének? Veszem ezúttal módszernek. Újat ezzel sem mondok. Hiszem a modern filozófia nagy ihletője, Nietzsche kora nagy klasszika filológusa is egyben. Azt hiszem, joggal ajánlhatom tehát Borzsák István művét, mint örök-új módszert. Az irodalomértés legújabb módszerei számára. Megszívlelendő alapozásként. Hiszen mai bálványunk Paul de Man szintén filológusként definiálja magát.

